

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

P., dnia 19 listopada 2015 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu XII Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący:SSO Małgorzata Małecka

Protokolant:p.o. stażysty K. M.

po rozpoznaniu w dniu 5 listopada 2015 r. w Poznaniu

sprawy z powództwa Skarbu Państwa reprezentowanego przez N. S. w Ś. W..

przeciwko Z. P.

- o zapłatę

I. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 126.891,50 zł (sto dwadzieścia sześć tysięcy osiemset dziewięćdziesiąt jeden złotych 50/100) wraz z ustawowymi odsetkami od 15 listopada 2013 roku do dnia zapłaty, z ograniczeniem odpowiedzialności pozwanego do nieruchomości, dla której S. R. w Ś. W., V. W. prowadzi księgę wieczystą numer (...);

II. w pozostałym zakresie powództwo oddala;

III. kosztami procesu obciąża pozwanego i w związku z tym:

a. zasądza od pozwanego na rzecz Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 3.600 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;

b. nakazuje ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa (Sąd Okręgowy w Poznaniu) kwotę 6.345 zł, tytułem opłaty sądowej od pozwu, której powód nie miał obowiązku uiścić.

SSO M. M.

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 7 maja 2015 r. powód Skarb Państwa, reprezentowany przez N. S. w Ś., zastępowany przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa wniósł o orzeczenie nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym, by pozwany Z. P. zapłacił na rzecz powoda Skarbu Państwa – N. S. w Ś. w ciągu dwóch tygodni od doręczenia nakazu zapłaty kwotę 126.891,50 zł z odsetkami od zaległości podatkowych liczonymi od dnia 1 maja 2001 r. do dnia płatności, z ograniczeniem odpowiedzialności pozwanego do nieruchomości, dla której S. R. w Ś. W. prowadzi księgę wieczystą nr (...) oraz orzeczenie nakazem zapłaty, że pozwany ma zapłacić na rzecz Skarbu Państwa – N. S. w Ś. kwotę 3.600 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. Nadto w przypadku stwierdzenia przez Sąd braku postaw do wydania nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym lub skutecznego wniesienia przez pozwanego sprzeciwu od nakazu zapłaty powód wniósł o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 126.891,50 zł z odsetkami od zaległości podatkowych liczonymi od dnia 1 maja 2001 r. do dnia płatności, z ograniczeniem odpowiedzialności pozwanego dla nieruchomości, dla której S. R. w Ś. W. prowadzi księgę wieczystą nr (...) oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego na rzecz Skarbu Państwa – Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa.

W uzasadnieniu powód wskazał, że powodowi przysługuje od M. M. (2) wierzytelność pieniężna z tytułu zaległości podatkowych w podatku dochodowym od osób fizycznych za 2000 r. Początkowo decyzją Dyrektora U.w P. z dnia 10 listopada 2006 r. określono zobowiązanie w kwocie 581.805,00 zł. W dniu 28 listopada 2006 r. N. S. w Ś. wystawił na podstawie decyzji określającej tytuł wykonawczy oraz złożył wniosek o wpisanie hipotek przymusowych na nieruchomościach M. M. (2) na podstawie decyzji określającej. W dniu 6 grudnia 2006 r. S. R. w Ś. W. wpisał do ksiąg wieczystych hipoteki przymusowe w łącznej kwocie 912.797,50 zł, w tym m.in. w księdze wieczystej o nr KW (...). W dalszej kolejności powód wskazał, że decyzją z dnia 30 maja 2008 r. Dyrektor I.w P. uchylił powyższą decyzję Dyrektora U. w P. i określił zobowiązanie w podatku dochodowym od osób fizycznych za 2000 r. w kwocie 576.074,00 zł. W dniu 20 lipca 2008 r. N. S. w Ś. wystawił zaktualizowany tytuł wykonawczy, wskazując kwotę należności głównej w wysokości 575.426,50 zł. Uchylenie wcześniejszej decyzji spowodowało jednak konieczność złożenia ponownego wniosku o wpis hipoteki przymusowej. Powód podał także, że w dniu 3 marca 2009 r. S. R. w Ś. W. ustanowił hipotekę przymusową na nieruchomości objętej księgą wieczystą nr (...) w kwocie 126.891,50 zł, celem zabezpieczenia zobowiązania podatkowego M. M. (2) w podatku dochodowym od osób fizycznych za 2000 r. na podstawie zaktualizowanego tytułu wykonawczego. Jednocześnie z wnioskami o dokonanie wpisu hipoteki na powyższej nieruchomości, N. S. w Ś. złożył w sądzie wniosek o wykreślenie ustanowionej w dniu 6 grudnia 2006 r. hipoteki przymusowej. Na dzień 25 sierpnia 2014 r. zaległość M. M. (2) w podatku dochodowym od osób fizycznych za 2000 r. wyniosła 553.423,06 zł, powiększona o odsetki w wysokości jak dla zaległości podatkowych.

Powód podniósł także, że zobowiązanie M. M. (2) w podatku dochodowym od osób fizycznych za 2000 r. nie uległo przedawnieniu, bowiem bieg terminu przedawnienia został przerywany poprzez podjęte w 2006 r. przez powoda czynności egzekucyjne w postaci złożenia wniosków o zajęcie wierzytelności M. M. (2) z rachunku bankowego. Nadto bieg terminu przedawnienia uległ zawieszeniu. Z uwagi na to, że ostatni środek egzekucyjny zastosowano wobec M. M. (2) w dniu 28 marca 2013 r., tym samym przewidywany termin przedawnienia upływa w dniu 29 marca 2018 r.

Powód wyjaśnił także, że w dniu 20 lutego 2009 r. M. M. (2) przeniósł na Z. P. własność nieruchomości objętej KW nr (...). Strony umowy oświadczyły, że księgi wieczyste nie wykazują obciążeń nieruchomości, nie są w żaden sposób obciążone na rzecz osób trzecich oraz że nie mają żadnych zaległości podatkowych ani wobec ZUS i nie toczy się w stosunku do nich postępowanie upadłościowe, ani egzekucyjne. Powód wskazał, że oświadczenie to było niezgodne z prawdą, bowiem postępowanie egzekucyjne wobec M. M. (2) toczyło się od 28 listopada 2006 r., a jego dotychczasowa skuteczność nie pozwoliła na zaspokojenie pokrywanych w pierwszej kolejności kosztów egzekucyjnych. Podkreślił także, że wniosek o wypis przedmiotowej hipoteki wpłynął w dniu 23 października 2008 r., zaś wpis został dokonany w dniu 3 marca 2009 r., przy czym zgodnie z art. 29 ustawy o księgach wieczystych i hipotece wpis ma moc wsteczną od daty złożenia wniosku o dokonanie wpisu.

Powód wezwał dłużnika rzeczowego – pozwanego w niniejszej sprawie do zapłacenia należności objętej hipoteką przymusową na powyższej nieruchomości wraz z należnymi odsetkami za zwłokę liczonymi od dnia 1 maja 2001 r. Do spełnienia świadczenia przez dłużnika rzeczowego jednak nie doszło. (k. 1-6 akt).

W odpowiedzi na pozew pozwany Z. P. wniósł o oddalenie powództwa w całości, a także o obciążenie Skarbu Państwa kosztami postępowania w całości, w tym kosztami zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu pozwany zaprzeczył, aby był zobowiązany z tytułu wskazanej w pozwie hipoteki. W szczególności podniósł, że powodowi nie przysługuje wobec M. M. (2) wierzytelność z tytułu zaległości podatkowych w podatku od osób fizycznych za 2000 r. Podał, że zobowiązanie to uległo przedawnieniu, z uwagi na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 8 października 2013 r. o sygnaturze SK 40/12. Pozwany wskazał również, że na dzień przeniesienia własności nieruchomości w aktach księgi wieczystej znajdował się wniosek o wykreślenie hipoteki ustanowionej na nieruchomości. W ocenie pozwanego, wpis hipoteki przymusowej nastąpił już po przeniesieniu własności nieruchomości na pozwanego, a tym samym hipoteka nie jest skuteczna względem pozwanego. Pozwany stwierdził, że w okresie biegu terminu przedawnienia nie były podejmowane żadne czynności skutecznie przerywające bieg terminu przedawnienia. Pozwany nadmienił także, że M. M. (2) dokonał cesji na poczet zaległości podatkowych

wierzytelności w kwocie 1.500.000 zł scedowanej na jego rzecz, która przysługiwała spółce (...) sp. z o.o wobec K. K.. Tym samym wierzytelność zabezpieczona hipoteką nie istnieje. (k. 60-62 akt).

Powód w piśmie procesowym z dnia 13 sierpnia 2015 r. wskazał, że przedmiotowe zobowiązanie podatkowe bez podejmowania jakichkolwiek czynności egzekucyjnych przedawniłoby się 31 grudnia 2006 r. Podał także, że zobowiązanie M. M. (2) w podatku dochodowym od osób fizycznych za 2000 r. nie uległo przedawnieniu, bowiem bieg terminu przedawnienia został przerywany poprzez podjęte w 2006 r. przez powoda czynności egzekucyjne w postaci złożenia wniosków o zajęcie wierzytelności M. M. (2) z rachunku bankowego. Przedawnienie wierzytelności nastąpi z dniem 28 marca 2018 r. Podniósł także, że uchylenie decyzji organu pierwszej instancji i określenie wysokości zobowiązania podatkowego w innej kwocie, nie niweczy skutku w postaci przerwania biegu terminu przedawnienia. Nadto z uwagi na tryb powstawania zobowiązań podatkowych uchylenie pierwotnej decyzji nie spowodowało, że zobowiązanie przestało istnieć. W ocenie powoda, wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 8 października 2013 r. nie znajduje zastosowanie w niniejszej sprawie, bowiem nie nastąpiło jeszcze przedawnienie zobowiązania. Wyrok Trybunału Konstytucyjnego dotyczył wpisów hipoteki przymusowej dokonanych w okresie od 1 stycznia 1998 r. do 31 grudnia 2002 r., zaś w niniejszej sprawie hipoteki przymusowe zostały ustanowione w 2006 r. i w 2009 r. Nadto za tym, że wierzytelność nie jest przedawniona przemawia, w ocenie powoda, także okoliczność, że w okresie od 1 stycznia 2013 r. do 18 maja 2015r. w drodze zajmowania kwot z rachunku bankowego dłużnika udało się wyegzekwować od niego część należności. Uływ przedawnienia spowodowałby zaś, że możliwa byłaby jedynie egzekucja z przedmiotu hipoteki. Powód zakwestionował także twierdzenia pozwanego, że w chwili nabycia przez niego nieruchomości brak było wpisów wskazujących na obciążenia nieruchomości. Wniosek o wpis hipoteki przymusowej wpłynął bowiem w dniu 23 października 2008 r., zaś sam wpis został dokonany w dniu 3 marca 2009 r. Zatem w chwili nabycia nieruchomości w księdze wieczystej widniała wzmianka o wniosku o wpis hipoteki przymusowej. Powód wyjaśnił także, że wskazana przez pozwanego cesja nie mogła doprowadzić do wygaśnięcia zobowiązania podatkowego, skoro w jej wyniku nie doszło do zaspokojenia zobowiązania (w ciągu 2 lat nie udało się doręczyć K. K. zawiadomienia o zajęciu wierzytelności oraz uznania przez niego zajęcia wierzytelności). (k. 65-82 akt).

Tak ukształtowane stanowiska stron utrzymały się do chwili wydania wyroku.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Decyzją z dnia 10 listopada 2006 r. Dyrektor U. (...) w P. określił wysokość zobowiązania w podatku dochodowym od osób fizycznych za 2000 r. M. M. (2) w kwocie 581.805,00 zł. Od powyższej decyzji M. M. (2) wniósł odwołanie.

dowód: decyzja Dyrektora Izby Skarbowej z dnia 30 maja 2008 r. (k. 83-110 akt).

W dniach 29 listopada 2006 r., 4 grudnia 2006 r., 6 grudnia 2006 r. powód dokonał zajęcia prawa majątkowego M. M. (2) stanowiącego wierzytelność z rachunku bankowego u dłużnika zajętej wierzytelności będącego bankiem.

dowód: zawiadomienie o zajęciu wierzytelności wraz z dowodem doręczenia w dniu 29 listopada 2006 r., i pismo z dnia 8 grudnia 2006 r. Banku (...) (k. 14-16 akt), zawiadomienie o zajęciu wierzytelności wraz z dowodem doręczenia z dnia 29 listopada 2006 r. i pismo z 8 grudnia 2006 r. Banku Spółdzielczego (k. 17- 19 akt), zawiadomienie o zajęciu wierzytelności wraz z dowodem doręczenia z dnia 4 grudnia 2006 r. i pismo z 6 grudnia 2006 r. (...) Banku (...) (k. 20-22 akt), zawiadomienie o zajęciu wierzytelności wraz z dowodem doręczenia z dnia 6 grudnia 2006 r. i pismo z 14 grudnia 2006 r. Banku (...) (k. 23-25 akt).

Decyzją z dnia 30 maja 2008 r. Dyrektor I. (...) w P. uchylił decyzję Dyrektora U. S. w P. z dnia 10 listopada 2006 r. i określił zobowiązanie w podatku dochodowym od osób fizycznych za 2000 r. w kwocie 576.074,00 zł. Powyższa decyzja została przez M. M. (2) zaskarżona do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w P..

dowód: decyzja Dyrektora Izby Skarbowej z dnia 30 maja 2008 r. (k. 83-110 akt).

W dniu 30 lipca 2008 r. N. S. w Ś. wydał tytuł wykonawczy nr (...) przeciwko M. M. (2) określając jako rodzaj należności podatek dochodowy od osób fizycznych za 2000 r. i wskazując kwotę należności głównej w wysokości 575.426,50 zł.

dowód: tytuł wykonawczy z 30 lipca 2008 r. (k. 8-10 akt).

W dniu 21 sierpnia 2008 r. powód w oparciu o tytuł wykonawczy nr (...) dokonał zajęcia prawa majątkowego stanowiącego wierzytelność z rachunku bankowego u dłużnika zajętej wierzytelności będącego bankiem.

dowód: zawiadomienie o zajęciu wierzytelności wraz z dowodem doręczenia z dnia 21 sierpnia 2008 r. i pismo z 22 września 2008 r. (...) Banku (k. 26-28 akt).

W dniu 23 października 2008 r. na nieruchomości gruntowej, położonej w Ś. o powierzchni 0,0127 ha, dla której S. R. w Ś. W. prowadzi księgę wieczystą o nr (...) będącej własnością M. M. (2) ustanowiono na rzecz powoda hipotekę przymusową zwykłą w kwocie 126.891,50 zł.

dowód: odpis zupełny księgi wieczystej o nr (...) (k. 11-13 akt).

Wyrokiem z dnia 4 lutego 2009 r. Wojewódzki Sąd Administracyjny w P. oddalił skargę M. M. (2).

dowód: wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego z dnia 4 lutego 2009 r. (k. 110 – 141 akt).

W dniu 20 lutego 2009 r. M. M. (2) przeniósł na pozwanego Z. P. własność nieruchomości objętej KW nr (...).

Pozwany oświadczył w czasie zawierania umowy, że stan księgi wieczystej jest mu znany i nie wnosi do niego żadnych pretensji.

dowód: akt notarialny z dnia 29 lutego 2009 r. (k. 35- 41 akt).

Postanowieniem z dnia 13 marca 2009 r. N. S. w Ś. odmówił umorzenia postępowania egzekucyjnego prowadzonego na podstawie wystawionego wobec M. M. (2) tytułu wykonawczego (...), obejmującego zaległość w podatku dochodowym od osób fizycznych za 2000 r.

Wyrokiem z dnia 10 czerwca 2009 r. Wojewódzki Sąd Administracyjny w P. oddalił skargę M. M. (2) w przedmiocie uznania za bezzasadne zarzutów na prowadzone postępowanie egzekucyjne na podstawie tytułu wykonawczego.

dowód : postanowienie z dnia 13 marca 2009 r. (k. 149-153 akt), wyrok z dnia 10 czerwca 2009 r. (k. 154 -164 akt).

Wyrokiem z dnia 8 grudnia 2010 r. po rozpoznaniu skargi kasacyjnej M. M. (2) Naczelny Sąd Administracyjny oddalił skargę kasacyjną.

dowód: wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 8 grudnia 2011 r. (k. 142 akt).

Wnioskiem z dnia 21 czerwca 2011 r. M. M. (2) zwrócił się do powoda o przyjęcie cesji wierzytelności w poczet zaległości. M. M. (2) jako powyższą wierzytelność wskazał wierzytelność przysługującą (...) Sp. z o.o. wobec K. K.. Jednocześnie wskazał, że spółka (...) jest gotowa dokonać cesji takiej wierzytelności, która pokryje zobowiązania M. M. (2) z tytułu podatku dochodowego.

M. M. (2) przedłożył powodowi umowę przelewu wierzytelności na kwotę 1.500.000 zł z dnia 22 sierpnia 2011 r. Z umowy wynika, że wierzytelność przysługująca spółce (...) sp. z o.o. z siedzibą w Ś. wobec K. K. została przelana na rzecz M. M. (2).

W dniu 6 września 2011 r. powód wystawił zawiadomienie o zajęciu prawa majątkowego stanowiącego wierzytelności pieniężnej wobec K. K..

dowód: pismo z dnia 21 czerwca 2011 r. (k. 165-166 akt), pismo z dnia 15 czerwca 2007 r.

(k. 167 akt), oświadczenie (k. 168 akt), protokół z rozmowy (k. 169 akt), wezwanie z dnia 30 sierpnia 2011 r. z dowodem doręczenia (k. 170 i 216-217akt), pismo z dnia 30 sierpnia 2011 r., (k. 171 akt), umowa przelewu wierzytelności (k. 172- 174 akt), pismo z dnia 15 czerwca 2007 r.(k 175 -176 akt), zajęcie wierzytelności (k. 177 -178 akt), korespondencja związana z próbami doręczenia K. K. zawiadomienia o zajęciu (k. 179 akt- 189 akt), pismo z dnia 8 września 2011 r. z dowodem doręczenia (k. 218-219 akt), wezwanie z 14 maja 2012 r. wraz z dowodem doręczenia (k. 220-221 akt).

W dniu 23 stycznia 2013 r. i 28 marca 2013 r. powód zawiadomił S. R. w Ś. W. o zajęciu prawa majątkowego M. M. (2) stanowiącego wierzytelność pieniężną u dłużnika zajętej wierzytelności innego niż pracodawca, organ rentowy lub bank.

dowód : zawiadomienie o zajęciu prawa majątkowego wraz z dowodem doręczenia w dniach 23 stycznia 2013 r. i 28 marca 2013 r. (k. 29 -34 akt).

Pismem z dnia 16 lipca 2013 r. powód poinformował M. M. (2), że mimo wielokrotnych prób nie udało się doręczyć K. K. zajęcia wierzytelności nr (...)AS z dnia 6 września 2011r. wraz z kserokopią umowy przelewu wierzytelności. Jednocześnie pouczył, że zgodnie z art. 89 par.2 i 3 ustawy z 17 czerwca 1966r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, zajęcie wierzytelności jest dokonane z chwilą doręczenia dłużnikowi zajętej wierzytelności zawiadomienia o zajęciu oraz nakładają na dłużnika zajętej wierzytelności obowiązek złożenia oświadczenia dotyczącego uznania bądź nieuznania wierzytelności podając jego powody. Skoro tego doręczenia nie udało się wykonać, nie jest możliwe prowadzenie postępowania egzekucyjnego wobec dłużnika zajętej wierzytelności.

Dowód: pismo z dnia 16 lipca 2013 z dowodem doręczenia (k. 190- 222-223 akt).

Powód pismem z dnia 18 września 2013 r. wezwał pozwanego do zapłaty kwoty 126.891,50 zł wynikającej z należności objętej wpisem hipoteki przymusowej z dnia 3 marca 2009 r. na nieruchomości oznaczonej nr KW (...) wraz z należnymi odsetkami liczonymi od dnia 1 maja 2001 r. (na dzień sporządzenia pisma wynoszącymi 253.284,65 zł).

dowód: wezwanie do zapłaty (k. 42 -45 akt).

W okresie od 1 stycznia 2013 r. do dnia 18 maja 2015 r. powód egzekwował od M. M. (2) kwoty na poczet zaległej należności z tytułu podatku dochodowego za 2000 r. Egzekucja toczyła się w oparciu o zajęcia z rachunków bankowych, zajęcia innych wierzytelności i wpłaty kwot przez zobowiązanego (w 25 września 2009 r. i 22 sierpnia 2014 r.)

dowód: zestawienie rozliczenia uzyskanych kwot (k. 143-148 akt).

Powyższy stan faktyczny, Sąd ustalił na podstawie kserokopii dokumentów urzędowych i prywatnych zgromadzonych w aktach sprawy.

Wiarygodność kserokopii dokumentów nie budziła wątpliwości Sądu. Mimo, że kserokopia nie jest dokumentem, a stanowi jedynie element twierdzenia strony o istnieniu dokumentu o treści odpowiadającej kserokopii, to w niniejszej sprawie żadna ze stron nie podniosła zarzutów kwestionujących istnienie określonych dokumentów prywatnych czy urzędowych.

Na rozprawie w dniu 28 września 2015 r. Sąd zobowiązał pozwanego do podania w terminie 7 dni tez dowodowych na okoliczność których mają zostać przesłuchani: M. M. (2) i M. J. oraz do podania ich adresów zamieszkania, pod rygorem oddalenia wniosku o przesłuchanie wyżej wymienionych osób w charakterze świadków. Nadto Sąd zobowiązał pozwanego do wskazania w terminie 7 dni sygnatur akt postępowania egzekucyjnego, konkretnych dokumentów znajdujących się w tych aktach, z których to ma być przeprowadzony dowód oraz tez dowodowych, to jest jakie okoliczności te dokumenty mają potwierdzać, pod rygorem oddalenia wniosku o przeprowadzenie dowodu z tych dokumentów. Z uwagi na to, że pozwany w określonym terminie nie wykonał powyższych zobowiązań, wskazane wyżej wnioski dowodowe pozwanego uległy oddaleniu postanowieniem z dnia 5 listopada 2015 r.

Sąd zważył, co następuje:

Powód w niniejszym procesie domagał się zasądzenia od pozwanego na rzecz powoda kwoty 126.891,50 zł z odsetkami od zaległości podatkowych liczonymi od dnia

1 maja 2001 r. do dnia płatności, z ograniczeniem odpowiedzialności pozwanego dla nieruchomości, dla której S. R. w Ś. W. prowadzi księgę wieczystą nr (...) oraz o zasądzenia od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego na rzecz Skarbu Państwa – Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa.

Powództwo zasługiwało na częściowe uwzględnienie.

Przede wszystkim wskazać należy, że odpowiedzialność pozwanego w niniejszej sprawie ma charakter rzeczowy jest ona bowiem dłużnikiem hipotecznym powoda, o czym świadczy przede wszystkim treść księgi wieczystej prowadzonej dla przedmiotowej nieruchomości.

Wierzycielowi hipotecznemu, o czym mowa w art. 65 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (Dz.U.2013.707.j.t.), przysługuje uprawnienie do zaspokojenia z nieruchomości bez względu na to, czyją stała się własnością, i z pierwszeństwem przed wierzycielami osobistymi właściciela nieruchomości.

Podkreślić należy w tym miejscu, że pozwany kwestionował istnienie jego odpowiedzialności rzeczowej wobec powoda, wskazując, że w chwili nabywania nieruchomości w aktach księgi wieczystej znajdował się wniosek o wykreślenie hipoteki ustanowionej na nieruchomości. W ocenie pozwanego, wpis hipoteki przymusowej nastąpił już po przeniesieniu własności nieruchomości na pozwanego, a tym samym hipoteka nie jest skuteczna względem pozwanego. Biorąc pod uwagę treść księgi wieczystej oraz przepisy ustawy o księgach wieczystych i hipotece należy uznać, że powyższe twierdzenia pozwanego pozbawione są podstaw prawnych.

Przed wszystkim zwrócić należy uwagę, że umowa nabycia przez pozwanego nieruchomości została zawarta z M. M. (2) w dniu 20 lutego 2009 r. Jednocześnie w księdze wieczystej prowadzonej dla przedmiotowej nieruchomości od dnia 23 października 2008 r. zamieszczona była wzmianka o wniosku o wpis hipoteki przymusowej na rzecz powoda. Nadto pozwany nabywając nieruchomość złożył oświadczenie, że stan księgi wieczystej jest mu znany i nie wnosi do niego żadnych pretensji.

Z kolei zgodnie z art. 2 ustawy o księgach wieczystych i hipotece, wpis w księdze wieczystej ma moc wsteczną od chwili złożenia wniosku o dokonanie wpisu, a w wypadku wszczęcia postępowania z urzędu - od chwili wszczęcia tego postępowania. W doktrynie podnosi się, że w art. 2 zdanie 2 powyższego przepisu rozszerzono jawność materialną na treść złożonych wniosków, gdy wnioski takie ujawniono w drodze wzmianki w księdze wieczystej. Wskazuje się zatem, że skoro złożono wniosek o dokonanie wpisu np. zmiany właściciela nieruchomości i wzmiankę o tym wniosku ujawniono w księdze wieczystej, nikt nie może twierdzić, że nie wiedział o tym wniosku. Regulację tę wprowadzono ze względu na moc wsteczną wpisu. Zgodnie bowiem z art. 29 ustawy o księgach wieczystych i hipotece, wpis w księdze wieczystej ma moc wsteczną od chwili złożenia wniosku o dokonanie wpisu, a w wypadku wszczęcia postępowania z urzędu - od chwili wszczęcia tego postępowania. Regulacja ta jest także skorelowana z art. 8 ustawy o księgach wieczystych i hipotece, który wyłącza rękojmię wiary publicznej ksiąg wieczystych z uwagi na ujawnienie wzmianki o wniosku w danej księdze. (por. T. Czech, Komentarz do art. 2 ustawy o księgach wieczystych i hipotece, LEX).

Wskazać także należy, że przeniesienie prawa własności nieruchomości i dokonanie w księdze wieczystej wpisu na rzecz nabywcy nie stanowi przeszkody do wpisu hipoteki przymusowej na podstawie złożonego wcześniej wniosku o jej wpis (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 29 kwietnia 2008 r., III CZP 17/08).

Biorąc zatem powyższe pod uwagę Sąd nie miał zatem wątpliwości, że pozwany jest dłużnikiem rzeczowym powoda.

Pozwany podniósł zarzut przedawnienia roszczenia powoda wobec M. M. (2) – dłużnika osobistego powoda.

Zaległość M. M. (2) obejmuje zobowiązanie w podatku od osób fizycznych za 2000 r. Zgodnie z art. 70 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa

(Dz.U.2015.613 j.t.), zobowiązanie podatkowe przedawnia się z upływem 5 lat, licząc od końca roku kalendarzowego, w którym upłynął termin płatności podatku. Zatem przedawnienie zobowiązania dłużnika M. M. (2) w przypadku braku podejmowania czynności egzekucyjnych nastąpiłoby w dniu 31 grudnia 2006 r. Stosownie do art. 70 § 4 ordynacji podatkowej, bieg terminu przedawnienia zostaje przerwany wskutek zastosowania środka egzekucyjnego, o którym podatnik został zawiadomiony. Po przerwaniu biegu terminu przedawnienia biegnie on na nowo od dnia następującego po dniu, w którym zastosowano środek egzekucyjny. Poprzez czynność egzekucyjną, na gruncie ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji rozumie się wszelkie podejmowane przez organ egzekucyjny działania zmierzające do zastosowania lub zrealizowania środka egzekucyjnego. W niniejszej sprawie środki egzekucyjne w postaci zajęcia wierzytelności z rachunku bankowego zastosowano w listopadzie i grudniu 2006 r., zaś ostatnim środkiem egzekucyjnym zastosowanym przez powoda było zawiadomienie Sądu Rejonowego w Środzie Wielkopolskiej oraz dłużnika M. M. (2) o zajęciu prawa majątkowego dłużnika w dniu 28 marca 2013 r. Środek ten jest przewidziany w art. 1a pkt 12 ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz.U.2014.1619 j.t.). Zatem przedawnienie roszczenia powoda nastąpi z dniem 29 marca 2018 r.

Nadto zgodnie z art. 70 § 8 ordynacji podatkowej, nie ulegają przedawnieniu zobowiązania podatkowe zabezpieczone hipoteką lub zastawem skarbowym, jednakże po upływie terminu przedawnienia zobowiązania te mogą być egzekwowane tylko z przedmiotu hipoteki lub zastawu. Skoro zatem w okresie od 1 stycznia 2013 r. do dnia 18 maja 2015 r. powód egzekwował od M. M. (2) kwoty na poczet zaległej należności z tytułu podatku dochodowego za 2000 r., a egzekucja toczyła się w oparciu o zajęcia z rachunków bankowych, zajęcia innych wierzytelności i wpłaty kwot przez zobowiązanego, brak jest podstaw do uznania, że roszczenie wobec dłużnika uległo przedawnieniu.

Pozwany wskazywał, że roszczenie powoda wobec dłużnika uległo przedawnieniu z uwagi na treść wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 8 października 2013 r. o sygnaturze (...). W wyroku z dnia 8 października 2013 r. (sygn.(...), OTK-A 2013, Nr 7, poz. 97, Lex nr 1385861) Trybunał stwierdził, że art. 70 § 6 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 749 z późn. zm.) w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 stycznia 1998 r. do 31 grudnia 2002 r. jest niezgodny z art. 64 ust. 2 Konstytucji RP. Warto przy tym dostrzec, że w orzecznictwie sądowym przyjmuje się, że również wykładnia obecnie obowiązującego przepisu art. 70 § 8 Ordynacji podatkowej powinna być dokonywana w kontekście zawartych w wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 8 października 2013 r. zastrzeżeń konstytucyjnych dotyczących bezpośrednio art. 70 § 6 Ordynacji podatkowej w jego brzmieniu do 31 grudnia 2002 r. Mają one bowiem także zastosowanie do art. 70 § 8 Ordynacji podatkowej. Prowadzi to do wniosku, że art. 70 § 8 Ordynacji podatkowej także należy ocenić jako niezgodny z art. 64 ust. 2 Konstytucji RP. W konsekwencji, ustanowienie hipoteki przymusowej na nieruchomości nie wyklucza przedawnienia zobowiązania zabezpieczonego hipoteką, z tym, że termin przedawnienia biegnie na zasadach ogólnych (por. wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w O. z dnia 4 kwietnia 2014 r., I SA/Op 566/13, Lex nr 1457423; wyrok WSA w Łodzi z dnia 17 grudnia 2013 r., I SA/Łd 496/13, Lex nr 1406456; wyrok WSA we Wrocławiu z dnia 30 maja 2014 r., I SA/Wr 524/14, Lex nr 1481257; wyrok NSA z dnia 17 kwietnia 2014 r., (...), Lex nr 1481436). Skoro jednak zgodnie z zasadami ogólnymi, o czym mowa była wyżej, przedawnienie roszczenia powoda wobec dłużnika M. M. (2) jeszcze nie nastąpiło, tym samym powyższy wyrok nie znajduje zastosowania w niniejszej sprawie.

Nadto pozwany podniósł zarzut spełnienia przez M. M. (2) świadczenia wobec powoda poprzez dokonanie na jego rzecz cesji przysługującej mu wierzytelności. Powyższą możliwość przewiduje art. 89 ustawy o egzekucji w nieruchomości, wskazując w

§ 1, że organ egzekucyjny dokonuje zajęcia wierzytelności pieniężnej innej, niż określona w art. 72-85, przez przesłanie do dłużnika zobowiązanego zawiadomienia o zajęciu wierzytelności pieniężnej zobowiązanego i jednocześnie wzywa dłużnika zajętej wierzytelności, aby należnej od niego kwoty do wysokości egzekwowanej należności wraz z odsetkami z tytułu niezapłacenia należności w terminie i kosztami egzekucyjnymi bez zgody organu egzekucyjnego nie uiszczał zobowiązanemu, lecz należną kwotę przekazał organowi egzekucyjnemu na pokrycie należności. Zgodnie z § 2 art. 89 powyższej ustawy wynika, że zajęcie wierzytelności jest dokonane z chwilą doręczenia dłużnikowi zajętej

wierzytelności zawiadomienia o zajęciu, o którym mowa w § 1. Z kolei zgodnie z § 3 art. 89 powyższej ustawy wynika, że jednocześnie z przesłaniem zawiadomienia, o którym mowa w § 1, organ egzekucyjny wzywa dłużnika zajętej wierzytelności, aby w terminie 7 dni od dnia doręczenia zawiadomienia złożył oświadczenie dotyczące tego, czy:

a) uznaje zajętą wierzytelność zobowiązanego,

b) przekaze organowi egzekucyjnemu z zajętej wierzytelności kwoty na pokrycie należności lub z jakiego powodu odmawia tego przekazania,

c) i w jakim sądzie lub przed jakim organem toczy się albo toczyła się sprawa o zajętą wierzytelność;

2) zawiadamia zobowiązanego, że nie wolno mu zajętej kwoty odebrać ani też rozporządzać nią lub ustanowionym dla niej zabezpieczeniem;

3) doręcza zobowiązanemu odpis tytułu wykonawczego, o ile nie został wcześniej doręczony, a także odpis wniosku, o którym mowa w art. 90 § 1.

Ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wynika, że doręczenie K. K. zawiadomienia o zajęciu wierzytelności mimo wielu prób nie miało miejsca. Zatem twierdzenia pozwanego, jakoby roszczenie powoda zostało zaspokojone, a tym samym, że wierzytelność zabezpieczona hipoteką nie istnieje Sąd uznał za niezasadne.

Wskazać w tym miejscu należy, że zgodnie z art. 319 kpc, jeżeli pozwany ponosi odpowiedzialność z określonych przedmiotów majątkowych albo do wysokości ich wartości, sąd może, nie wymieniając tych przedmiotów ani ich wartości, uwzględnić powództwo zastrzegając pozwanemu prawo do powołania się w toku postępowania egzekucyjnego na ograniczenie odpowiedzialności.

W piśmiennictwie i w praktyce wymiaru sprawiedliwości nie ma jasności, czy art. 319 kpc odnosi się do przypadku, gdy pozwanym jest osoba ponosząca odpowiedzialność wyłącznie rzeczową związaną z obciążeniem jego rzeczy lub praw hipoteką. W nauce polskiej dominuje koncepcja, zwana "teorią obligacji realnej", według której właściciel rzeczy obciążonej takimi prawami, jak zastaw czy hipoteka jest - obok dłużnika osobistego - kolejnym dłużnikiem zastawnika (wierzyciela rzeczowego), z tym że jego odpowiedzialność ograniczona jest do rzeczy obciążonej. Zgodnie z tą koncepcją zabezpieczonemu wierzycielowi (zastawnikowi, wierzycielowi hipotecznemu) służy przeciwko właścicielowi rzeczy obciążonej roszczenie o zapłatę określonej sumy pieniężnej, co w płaszczyźnie procesowej oznacza, że żądanie powództwa powinno opiewać na zasądzenie sumy pieniężnej (tak w szczególności E. Gniewek, Prawo rzeczowe, Poznań-Kluczbork 1996, s. 298 i 324; J. Ignatowicz, K. Stefaniuk, Prawo rzeczowe, Warszawa 2009, s. 266; J. Ignatowicz, J. Wasilkowski (w:) System prawa cywilnego. Prawo własności i inne prawa rzeczowe, t. 2, Ossolineum 1977, s. 760; A. Marciniak, Dochodzenie roszczeń zabezpieczonych zastawem lub hipoteką, Sopot 2001, s. 66; S. Szer, Nowe prawo rzeczowe, DPP 1947, nr 5, s. 17; W. Prądzyński, Istota hipoteki, ciężaru realnego i zastawu w polskim prawie rzeczowym, Przegląd Notarialny 1948, nr 11-12, s. 461; A. Szpunar, Odpowiedzialność właściciela nieruchomości nie będącego osobistym dłużnikiem hipotecznym, Rej. 1999, nr 11, s. 16).(por. A. Jakubecki Komentarz do art.319 Kodeksu postępowania cywilnego. LEX).

Takie stanowisko zajmuje też Sąd Najwyższy. W uzasadnieniu uchwały z dnia 2 września 1983 r., III CZP 40/83, OSNC 1984, nr 4, poz. 46, Sąd Najwyższy wypowiedział jednoznaczny pogląd, według którego "właściciel nieruchomości, który nie jest dłużnikiem osobistym, odpowiada tylko z nieruchomości i choć sam nie zaciągał długu, jest dłużnikiem i na nim spoczywa obowiązek zaspokojenia wierzyciela".

Powód domagał się zasądzenia od pozwanego oprócz należności głównej również odsetek od zaległości podatkowych od kwoty 126.891,50 zł liczonych od dnia 1 maja 2001 r. do dnia płatności. Ordynacja podatkowa w art. 53 § 1 stanowi, że od zaległości podatkowych, z zastrzeżeniem art. 54, naliczane są odsetki za zwłokę. Stosownie zaś do art. 68 ustawy o księgach wieczystych i hipotece, hipoteka zabezpiecza jedynie wierzytelność pieniężną i może być wyrażona tylko w oznaczonej sumie pieniężnej. Z kolei art. 69 ustawy o księgach wieczystych i hipotece w brzmieniu

obowiązującym od 30 listopada 2001 r. do 20 lutego 2011 r. stanowił, że w granicach przewidzianych w odrębnych przepisach hipoteka zabezpiecza także roszczenia o odsetki nieprzedawnione oraz o przyznane koszty postępowania. Wykładnia tego przepisu nasuwa wątpliwości co do zakresu zabezpieczenia hipoteką, bowiem przepisy o egzekucji sądowej i administracyjnej, do których odsyła, nie przewidują ograniczenia zakresu hipoteki. Wykładni tego przepisu dokonał Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 20 maja 2005 r., III CZP 24/05 (OSNC 2006, nr 4, poz. 60) wyjaśniając, że hipoteka zwykła, ustanowiona dla zabezpieczenia wierzytelności kredytowej banku, obejmuje ustawowe odsetki za opóźnienie w spłacie tej wierzytelności w zakresie wskazanym w art.1025 § 3 k.p.c. Nie zabezpiecza natomiast odsetek za opóźnienie ustalonych w umowie kredytowej według zmiennej stopy procentowej, nawet gdyby zostały objęte treścią wpisu do księgi wieczystej. W motywach stwierdził, że oznaczenie wierzytelności pieniężnej jako podstawowa cecha konstrukcyjna hipoteki zwykłej, odnosi się nie tylko do wierzytelności głównej, ale także do odsetek zwykłych i umownych za opóźnienie, które muszą być ujawnione we wpisie hipoteki, gdyż zwiększają sumę wyznaczającą granice odpowiedzialności dłużnika hipotecznego. Oznaczenie wierzytelności z tytułu odsetek następuje przez wskazanie wysokości świadczenia głównego, stopy procentowej i terminu spełnienia świadczenia. W braku postanowień umownych stopę procentową odsetek za opóźnienie określa rozporządzenie Rady Ministrów wydane na podstawie art. 359 § 3 k.c.

W ocenie Sądu, powyższe orzeczenie zachowuje aktualność na gruncie niniejszej sprawy. Zauważyć należy, że odpowiedzialność pozwanego ograniczona jest do przedmiotowej nieruchomości oraz kwoty 126.891,50 zł objętej hipoteką przymusową zwykłą. Brak zatem podstaw, aby żądać od dłużnika rzeczowego, niebędącego jednocześnie dłużnikiem osobistym powoda, odsetek w wysokości jak od zaległości podatkowych od dnia 1 maja 2001 r., skoro roszczenie o tego rodzaju odsetki nie zostało ujawnione w księdze wieczystej. Jakkolwiek obowiązująca wówczas treść art. 69 ustawy o księdze wieczystej i hipotece, nie wymagała aby roszczenie o odsetki od zaległości podatkowych zostały wymienione w dokumencie stanowiącym podstawę wpisu hipoteki do księgi wieczystej, tym niemniej analizując wyżej wskazany wyrok Sądu Najwyższego, Sąd orzekający w niniejszej sprawie doszedł do przekonania, że skoro w księdze wieczystej nie zostało ujawnione roszczenie o odsetki w wysokości od zaległości podatkowych, należne powodowi są odsetki ustawowe. Nadmienić należy, że na dzień 18 września 2013 r. odsetki od zaległości podatkowych od kwoty 126.891,50 zł wynosiły 253.284,65 zł, a zatem dwukrotnie przekraczały wysokość należności głównej.

Bezspornie górną granicę odpowiedzialności właściciela obciążonej nieruchomości z tytułu hipoteki stanowi suma hipoteczna. Jeżeli wysokość wierzytelności głównej oraz roszczeń ubocznych objętych hipoteką na podstawie art. 69 przekracza sumę hipoteczną, właściciel w sposób rzeczowy odpowiada jedynie do wysokości tej sumy. W doktrynie podnosi się, że w konsekwencji zalecane jest, aby w czynności prawnej, w której ustanawia się hipotekę, strony wyznaczały sumę hipoteczną w taki sposób, żeby uwzględnić w tej sumie potencjalne roszczenia uboczne wierzyciela, które mogą powstać w przyszłości (w tym ewentualne koszty postępowania). W praktyce bankowej powszechnie ustala się sumę hipoteczną jako 150% kwoty wierzytelności głównej (np. kapitału kredytu, limitu faktoringowego). (por. T. Czech, Komentarz do art.69 ustawy o księgach wieczystych i hipotece). Zatem pozwany będący jedynie dłużnikiem rzeczowym pozwanego odpowiada

do kwoty objętej hipoteką. Sąd uznał jednak za zasadne zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda odsetek ustawowych od dnia 15 listopada 2013 r. Powód wezwał bowiem pozwanego do zapłaty żądania objętego pozwem, pismem z dnia 18 września 2013r., które zostało doręczone pozwanemu 14 października 2013r. Jak wynika z treści pisma, powód wyznaczył pozwanemu termin 1 miesiąca od dnia otrzymania niniejszego wezwania do zaspokojenia swojego roszczenia. Tym samym pozwany pozostawał w opóźnieniu poczynawszy od 15 listopada 2013r. (k. 42-44 akt)

W związku z powyższym Sąd orzekł jak w punkcie I wyroku.

Ze wskazanych wyżej względów Sąd oddalił żądanie powoda w zakresie zasądzenia odsetek od zaległości podatkowych. (punkt II wyroku).

O kosztach procesu Sąd orzekł w oparciu o treść art. 98 kpc. Z uwagi na powyższe, a także na podstawie art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 8 lipca 2005 r. o Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa oraz na podstawie § 6 pkt 6 rozporządzenia

Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 roku (Dz. U. 2002 nr 163 poz. 1349) Sąd zasądził na rzecz Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 3.600 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Z kolei na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2010 r. Nr 90, poz. 594 z późn. zm.) nakazał ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa - Okręgowego w Poznaniu kwotę 6.345 zł tytułem opłaty od pozwu, której nie miał obowiązku uiścić powód.

/-/ SSO Małgorzata Małecka